

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vsa leta 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vsa leta 13 gld., za četrt leta 8 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr. če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Jezikovni boj na Češkem.

(Iz debate v deželnem zboru.)

Po viharnej debati, ki je malone vzela tri seje, bil je predvčerajnim v deželnem zboru kraljevine česke z veliko večino potrjen predlog poslanca Fačka, ki ga je bila jezikovna komisija postavila nasproti predlogu Plenerjevemu. O tem poslednjem govorili smo obširneje v listu ponedeljskem, Fačkov predlog pa, obrazložen s temeljitim poročilom, izrekel je naslednje: „Deželni zbor izjavlja prepričanje, da sta v vsem obvodu kraljevine česke enakopravna deželna jezika, in da mora vsakdo smeti, pri vseh uradih in sodiščih svoje zadeve predprijati v českem ali nemškem jeziku, da pa tudi imajo vsi uradovi po vseh instancah take zadeve razpravljati in reševati z istim jezikom. Vlada naj postave v tem zmislu zvršuje, če pa ne, naj predloži posebne postavne osnove.“ Ta predlog je tedaj pohvaljen, a Plenerjev, ki je zahteval razveljavljenje Pražakove jezikovne naredbe za nemške okraje je zavržen.

Da se bode konečna stvar takisto rešila, o tem že iz prvega konca ni moglo biti prav nobene dvojbe. Sam predlagatelj Plener je koncem govora, s katerim se je debata v ponedeljek pričela, izjavil, da nema nobenega upanja, da bi se stvar, o kateri teče razprava, rešila v deželni zbornici česke, in da mu tudi ni toliko do uresničenja tega svojega nasveta, da pa bode vender to imelo druge posledice, to je politični moment, kateri ne tiči toliko v predlogu, marveč poglavitno v debati o njem, katera bode razprostita „ein lichtmeer“ čez namene Čehov, „ein lichtmeer“ čez stališče in boje Nemcev v „deželi“. Ta isti namen je pred očmi imela tudi česka večina deželnega zbora. Izrecno je to naglašal divni poslanec dr. Ed. Gregr, češ, da debata pred vsem ima značaj in namen politični in da je poglaviti smoter njegovemu govoru to, pokazati politični moment, ki leži v predlogu poslanca Plenerja. —

A uprav zato, ker so bili vsi govori te prevažne debate obrnjeni na rečeni smoter, ima ta debata vseavstrijski, nekoliko tudi mejnarodni pomen. Kraljevina česka je po svoji velikosti, po svoji legi in svojem narodnem gospodarstvu steber, na katerem sloni obstoj, razvoj in moč avstrijske dr-

žave. Ni torej vse jedno, kdo jo vlada, kakšno teženje ima vladujoča stranka, kako je organizovana ta kraljevina. Potrebo jasnosti v tem pogledu mora čutiti vsak avstrijski domoljub, a osobito vladajočim krogom naše države mora biti do tega, da poznavajo razmere v česki kraljevini, da se uverijo, ali je v pravih rokah vlada tolikanj važnega ozemlja. In baš v to izbornu služu velika debata zadnjih dnij.

Predlog Plenerjev, kakor smo že pisali, razpada, na dva glavna momenta: prvi moment je razkrojitev česke kraljevine, a drugi moment je odstranitev jezikovne naredbe, da bi potem le pravi „domači“ Nemci dobivali službe na nemškem severu kraljevine. In kakšne argumente so zastopniki teh momentov navedli? Uprav pomilovanja vredne! Dr. Schmeykal, nominalni voditelj nemške stranke, je s tem zastopal prvi moment, da je z nedržavnimi dovtipi zanikaval jednoto česke kraljevine, da je to zgodovinsko jednoto primerjal z razdeljeno Tirolsko. Baron Scharschmid je s tem grozil, da se bode razkrojitev Česke zvršila po misljenji prebivalstva. Dr. Bareuther je psóval česki narod, konečno pa rekel, da nemška Avstrija pomeni mir, slovanska pa boj. Dr. Knotz je s svojim govorom prekosil samega sebe; kar je on govoril, to že ni bila več beseda; zagazil je v impertinentno trditve, da se nemška mladina ne bo odločila, učiti se českega jezika, ker njej se studi vse česko. Generalni govornik dr. Russ je govoril o vsem, samo ne o predlogih; izjavil je tudi, da na Češkem tako dolgo ni misli na spravo, dokler bo namestnik Kraus vodil upravo. Predlagatelj in poročevalec Plener sam se je tem bolj odmikal proč od stvari, čedalje je govoril. Sploh bili so govori teh nemških gospodov take deklamacije, da si popolnem pozabil „od kod in kam“. Namestu, da bi se utemeljevala potreba Plenerjevega predloga, jemala se je v pretres vsa politična situacija, kakor da se vrši budgetna debata v državnem zboru. Za predlog ali proti predlogu nazadnje ni ostala nobena beseda iz vseh nemških enuncijacij. Ostal je le jeden utis in to je program nemške stranke bil v tej debati, kakor je že nekaj let sem povsod, kjer se njeni govorniki pojavljajo: kazati se razjarjene, hujskati javno mnenje proti Čehom in drugim slovanskim Avstrijcem,

ob jednom pa zaletavati se v stole zastopnikov sedanje vlade.

Govorniki česke stranke držali so se tesno predlogov in ker so z jedne strani pobijali neosnovanost predloga Plenerjevega, z drugi strani pa dokazovali osnovanost predloga Fačkovega, bili so njihovi govori izreden užitek za vsacega avstrijskega rodoljuba, ker pobijajoči predlog Plenerjev, kazali so iskreno vnetost za svojo ožjo domovino, za njeno nerazrušnost, ob jednom za varnost cesarstva, in poudarjajoči misel predloga Fačkovega, uverjali so javno mnenje s tem, da jim je pravica nad vse sveta in da nočejo, da si v večini, kratiti nemški manjšini to, kar že ima, namreč: enakopravnost! Duh odločnega avstrijskega patriotizma in blage spravljivosti veje v govorih dra. Mattuša, grofa Palfyja, grofa Clam-Martinitza in Fačka. Ni tudi v njih pogrešati ostrega polemičnega odpora nasproti protivniškim trditvam. Osobito se v tem odlikuje govor dra. Ed. Grègra in o tem prihodnjic.

Deželni zbor kranjski.

(XIII. seja dne 13. januarja 1886.)

Deželni glavar odgovarja na interpelacijo poslanca Luckmana, ki je žožil, da se vsa dela oddajajo le jednej tiskarni in da je zaradi tega tolika zakasnitev. Po razkazilu pisarne deželnega zbora, dele se tiskarska dela mej petero tiskarn v Ljubljani, s katerimi ima deželni odbor pogodbo. Od sedanjih del za deželni zbor dobila je tiskarna Kleinmayer-Bamberg 26²/₃ pol za 1281 gold. 77 kr., Blaznikova tiskarna 23¹/₃ pol za 737 gld., Narodna tiskarna 21¹/₃ pol za 767 gld. 54 kr., Klein in Kovačeva tiskarna 21 pol za 803 gld. 4 kr., Miličeva 7 pol za 755 gld. 15 kr. Stenografična poročila tiskata Kleinmayer in Bamberg in Milic. Ti zapisniki pa se razdele poslancem šele, kadar so popolnoma izgotovljeni, kar se bitro zaporedoma vrši.

Poslanec Luckman meni, da ni hotel tolikanj podrobnega poročila o tej zadevi, dasi je isto jako zanimivo, njemu je šlo le baje (?) do tega, da se poročila odsekov hitreje dostavijo deželnim poslancem. Baron Schwegel pa želi, naj bi se dogotovljeni stenografični zapisniki razprostirali v pisarni deželnega zbora vsaj v nekaterih izvodih. Deželni glavar pri tej priliki izraža željo, naj bi gg.

LISTEK.

Ivan Zbogar.

Zgodovinsk roman.

(Spisal Charles Nodier, poslovenil Jos. Kržišnik.)

IV.

(Dalje.)

Nekega večera se je dlje mudila tam nego običajno, ker jo je zadržala čarobna noč; bila je nenavadno čiste vedrine in svetli mesec jo je jasnili. Tonica se je zabavala ogledujoč, kako se nje srebena luč, obrobljena z rahlo modrikasto bojo, prostira z vrh gorovja, ter poplavlja zemljo, morje in nebo z nepremično vedrino. Vse je bilo tiho na obrežji, samo sedaj in sedaj se je čul kak pomorščakov klik; slišalo se je šumenje vode, zamirajoče pred Tonico in udarjanje male ladijce, privezane na skrajni del nasipa, katero je val v enakih presledkih suval nazaj ob vznožje ceste. Zaglobljena in strmeča v nedoločne misli, kakor morje šireče se pred nje očmi, pozabila je na svet, ko jo strese srh ter jo do celavzburi. Vznepokojil jo je spo-

min na prigodbo, pripetivšo se jej na poslednjem sprehodi v Farnedi, na nedoumno prikazen onega moža, kateri si je prisvajal neomejeno oblast čez nje življenje. Toliko mogoča je nje domišljija, da si je hipoma obudila ta prizor ter so se v trenutji vsa nje čutila, do cela preslepljena zameknola v najsovršenejše iluzije. Zdi se jej, da ga še vidi in sliši. Kar v Devinu zasvetleje živa luč, zamolkel pok poč: to jej mamilo razkadi, a vtis ostane. Srce siloma tolče Tonici; mrzel pot jej teče po čeli, nemirni jej pogled ozira se na levo in desno po nečem, česar se boji videti; uho jej posluša v tišini, a nje pusta neprestanost jej dosaja. Želela bi bila, da bi jej razpršila ta neosnovani strah bojazen, imejoča pameten razlog. Pozorljivo poslušajočej zdi se jej, da čuje, poluglasno govorjenje poleg sebe: dvigne se ter zopet sede; noge se jej treso. Glasovi se sliši malo razločnejši; a približali so se bliže. Mni se jej, da je razpoznala glas onega Dubrovničana, kateri je bil predložil, da jo ugrabi iz gozda: „Kam hočete, da unesem to deklet?“ in v istem trenutji zazdi se jej, da so se izgovorile nekako iste besede. Jedva uveri sama sebe, da jej ne slepé čutil sanje: pripogne se, da bi čula bolje; te be-

sede neso bile še dokončane ali pa so se ponavljale. Bijo jej razločno na uho.

— Raje umrjem! zavrne ga drug glasnejši glas. A govoreči človek jej je že toliko blizu, da se ga malo da ne dotika: še malo in čutila bi vzdih, kateri ziblje njegova sapa. Bliskoma se presede na drugi konec klopi, in presedaje se, uzre dva moža, skočivša v malo ladijco ter udaljajoča se veslaje. Mesec se skriva za rjavimi oblaki, polagoma se trgajočimi v goste kosme. Jeden njega žarkov osveti čoln ter osije belo, v vetri plavajoče perje, osenčujoče klobuk jednemu potniku.

Tonica malo da ne ničesar ne razločuje. Želeča naglo priti v mesto, preleti v dveh treh minutah cesto ter hiti kakor senca mimo uradnika, opirajočega se na svojo puško.

— Bog Vas čuvaj, signora, pravi jej. Pozno je že za mlade deklice.

— Mislila sem, da sem sama na nasipi odgovori ona.

— Bili ste v istini sami, reče on, potekla je že cela ura, da se mu ni približala živa duša, če bi ne bila kak demon ali Ivan Zbogar.

poslanci govore svoje hitreje pregledovali, potem bode tisk stenografičnih zapiskov že napredoval.

Deželni glavar se potem obrača k obtožbi po slanca barona Apfaltrerna, da deželni uradniki svojega posla vestno ne izpolnjujejo. Večina deželnih uradnikov to stori, posebno uradniki pri blagajnici, pri stavbenem uradu, zapisniku in v registraturi. Večini deželnih uradnikov storila se je po obtožbi barona Apfaltrerna velika krivica, kajti nekateri spolnjujejo svoj posel res s skrajno marljivostjo, tako n. pr. blagajnica, poleg odgovornosti neprestano od zjutraj 9. ure do popoldne ob dveh. Kadar deželni glavar hodi po pisarnah deželnih uradov in ne najde uradnika na svojem mestu, takoj ga pozove in postopa se proti njemu po službenem pravniku. Seveda uporablja se le najblažja kazen in ta je opomin, strožje se doslej še ni postopalo. Ako je naglašal baron Apfaltrern potrebo pisarničnega vodje, pritrjuje temu i deželni glavar, kajti najbolj bi bil pri deželnih uradih potreben več pravnik, kateri bi se mogli uporabljati za toliko konceptnih del.

Tak uradnik se lahko nastavi, kajti § 33 službenega postopnika za deželne urade ga že zaznamuje. Dosedanji vodja pisarn je deželni odbornik g. Detela, a on ima že po svojem referatu posla dovolj in malo mu ostane časa za nadzorovanje deželnih uradnikov. Prvi deželni tajnik preskrbljuje manipulacijo in administrativna dela, torej res nedostaja uradne moči za koncept. Ako se nastavi pisarnični vodja, izvrsten jurist, bode lahko ves delokrog pisarn nadzoroval in pospeševal, poučeval deželnega glavarja in deželne odbornike in ustvarila se bode nekako jako potrebna stalnost pri delovanju deželnih uradov. Jako je res želeli izvrstne juristične moči, katera bi neko stalnost vzdrževala pri deželnih uradih. Deželni glavar konečno omenja, da ga je veselilo slišati, da se tudi večina deželnega zbora bavi s tem važnim vprašanjem.

Poslanec baron Lichtenberg poroča v imenu gospodarskega odseka o premijah za divje zveri.

V dobi od 1. avgusta 1884 pa do konca meseca julija 1885 izplačale so se sledeče premije za postreljene ali pobite zveri in vidre in za pokončane stekle pse:

za ustreljena dva medveda po 30 gld.	60 gld.
za ustreljenega mladega medveda	10 „
za „ volka	20 „
za ustreljenih 39 starih vider po 6 gld.	234 „
za „ 8 mladih vider po 3 gld.	24 „
za pokončanih 15 steklih psov po 10 gld.	150 „
skupaj	498 gld.

Poslanec Faber nasvetuje, naj bi se premija določila tudi za gade in modrase, vsaj po 30 ali 50 kr. za gada. Te golazni je namreč jako veliko v nevarnost ljudem in živini.

Poslanec Murnik misli, da bi to zadevo prej obravnaval finančni odsek, Dežman pa meni, naj bi to najprvo razmotraval deželni odbor. Slednji predlog tudi obvelja.

Poslanec profesor Šuklje poroča v imenu finančnega odseka o prošnjah učiteljev Radovljiškega, Kranjsko-Loško-Tržiškega, Logaškega, Litijskega in Postojinskega okraja in učiteljev na ljudski šoli v Kočevju za zboljšanje plač.

Predlog gre na to, da se, kakor smo že po postavnem načrtu poročali, v tej zadevi preuredi

— Nebo nas očuvaj Ivana Zbogarja! vsklikne Tonica.

— Slušaj Vas Bog! pravi on, prekrizujoč se.

V istem trenutju zagrmí top v drugo s strani Devinske.

I te nove prigodbe sestra Tonici ni nič bolj verjela nego prvo. S sočutno in bolestno pozornostjo jo je poslušala ter se soglašala z njo, a bilo je očevidno, da se je le pretvarjala ter ni bila zares uverjena. Uznavši to, pregovarjala jo je Tonica s ponosnim mirom, kateri je gospo Albertovo osupnol, a ne je preuvenil. Ostavši sama, pokrije si Tonica z rokami oči ter razmišlja o svojej situaciji s trpko bridkostjo. Mnenje, katero si je bila ustvarila že v svojej mladosti, da je nje organizacija nenavadna in čudna ter da jo je priroda rodila v neprijaznih razmerah, utrdilo je čuvstvo, katero je budila krog sebe, ukoreninilo se jej v duhu ter jej razvilo do vrha nje močno nagnenje k nezaupljivosti in boječnosti, podstavi nje značaja. Nje slabota je bila nekaka moralna bolezen, katera se da z lahka ozdraviti s skrbljivostjo in previdnostjo, kakeršno je imela gospa Albertova; ali ona se je mo-

deželna postava iz dne 9. marca 1879 št. 13 v tem zmislu, da se dovoli vodjam meščanskih šol funkcijška doklada 200 gld., onim na štiri- in večrazrednih po 100 gld., na trirazrednicah 75 gld., na jedno-razrednicah pa po 30 gld letne doklade.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. januarja.

Papeški nuncij na Dunaji dobil je instrukcije, da naj vse stori, da se konča prepir mej Poljaki in Rusini v **Galiciji**. Poljskim in rusinskim škofom je tudi Rimska kurija naročila, da naj delujejo v zmislu sporazumljenja mej obema narodnostima. V Rimu se namreč že boje, da ne bi prestopili Rusini k pravoslavnej cerkvi, ako jih bodo še dalje Poljaki zatirali in jim omejevali njih cerkvena prava.

Madjari vse sile napenjajo, da bi zatrli vse slovanske narodnosti na **Ogerskem**. Najslabše se godi Slovakom. Vsako njih narodno gibanje se proglašja za panslavistično agitacijo t. r. s silo zatre. Na liceji in na evangelijski bogoslovni fakulteti v Požunu so se dijaki skupno urili v materinem jeziku, ker se v šoli ne poučuje. Spodbujal jih je k temu odvetnik Vencel Kutlik. Dijake so že zaradi tega ostro kaznovali, odvetniška zbornica v Požunu sklenila je zaradi takega postopanja tožiti odvetnika Kutlika in prosila tamošnje sodišče, da določi dan za končno obravnavo. — Opozicija bode v državnem zboru odločno zavračala vladne načrte o reorganizaciji administracije. Po njenih mislih bi razširjenje delokroga velikih županij škodovalo nezavisnosti sodišč. Vlada pripravlja tudi predloge o reorganizaciji pravosodja. Mej drugim se bode sodnjim uradnikom povišala plača.

Vnanje države.

Kakor se „Narodnim Listom“ poroča iz Peterburga je **ruski** car na pismo **bolgarskega** kneza sicer zdržljivo, a jako spravlivo odgovoril. Odločilni krogi so večinoma za sporazumljenje z bolgarskim knezom. Njegovo odkritosrčno postopanje mu je pridobilo simpatije najvišjih krogov. Baron Kaulbars se vedno dogovarja z raznimi visokimi osobami in tedaj ne more odpotovati na Dunaj. Za dobro znamenje se zmatra, da je Katkov prišel v Peterburg in imel več pogovorov s Kaulbarsom. Člani carske rodbine in druge visoke osebe pregovarjajo carja, da naj se spravi s knezom Aleksandrom. Več oseb, zlasti bivši ruski zastopnik v Sofiji pa skuša carja odgovoriti od vsake sprave. Sploh se pa v Peterburgu misli, da se bode knezu z lojalnim postopanjem posrečilo pridobiti naklonenost carja in prijateljstvo Rusije. — Povodom praznika posvečevanja vode, je car vsprejel častnike, ki so bili v bolgarski službi z generalom Kantakuzenom na čelu. — Po družih poročilih pa knez še carju nobenega pisma poslal ni bil, temveč je baronu Kaulbarsu le izročil prepis svojega dnevnega povelja na vojsko, v katerem priznava zasluge ruskih častnikov za organizacijo in izvežbanje bolgarske vojske.

Tudi **Bolgarija** je odgovorila na kolektivno noto velevlastij, katera zahteva, da naj demobilizuje. Da je tudi demobilizacijo odklonila to je naravno. Dokler Srbija vedno rožlja s sabljo in zaulačuje mirovna pogajanja, Bolgari ne morejo demobilizovati. V odgovoru na kolektivno noto priznava, da se Rusija še vedno zanima za blagor balkanskih držav. Demobilizovati pa sedaj ne more, ko Srbi še vedno prete z vojno. Ako pa velevlasti jamčijo, da Srbija ne bode napala zopet bolgarskega ozemlja in zagotove mir, bode Bolgarija takoj odposlala vojske domov.

tila o tem, kar jej je nedostajalo, in nje napačno mnenje se je še večalo, čim bolj se je trudila, da bi je premogla. Tonica je bila nje jedina misel, nje nadeja, nje ljubezen in cilj nje življenja. Kedar je imela priliko bati se, da ne bi povse zablodila, uverjala se je na vse moči, da je nemožno. Radi svojega nežnosrčja branila se je pač polnečega jo suma, ker bi jo bil umoril; bilo jej preopasno, da bi se bila toliko osmelila, ter mu drzo pogledala v lice, da bi bila hladnokrvno razmišljala o njem, da bi ga bila uvažala. Prtrudila se je, da ga je razkajala, a ne, da bi se ga bila otresla. Nje živahna in z vsemi idejami, katere si je vzgojila o stvareh, samovlastna domišljija oklepala se je nehote, z neko nepremožno silo onega mnenja, katero je bilo najneverjetnejše ter malo da ne nikoli ni prominjala njegove podobe, kakeršna se jej je prvi pot zazdela. Sestri sta se zatorej gledali z mejsobojno rahlostjo, katero je vzbujala v v prvej skrajna boječnost, v drugej skrajna skrbljivost, kar je obe jednako onesrečevalo.

(Dalje prih.)

Kakor se govori, so se radikalci in naprednjaki v **Srbiji** popolnem sporazumeli. Iz teh dveh strank se bode sestavilo pribodnje koalicijsko ministertvo. Na Rističu in njegovo stranko se ne bode oziralo. Proti Rističu deluje tudi avstrijska diplomacija v Belemgradu, kajti on velja za nasprotnika naše države.

Sultan nekda misli kneza bolgarskega imenovati za „hospodarja“ **Vzhodnje Rumelije**. O podrobnostih bodoče organizacije Vzhodnje Rumelije se še Turčija in Bolgarija nesta sporazumeli.

Črnogorski knez je odpotoval v Italijo in Francijo ter izročil vladanje za ta čas kneginji. Kakor glas Črnogorca poroča, hoče knez le ogledati napredek kmetijstva in obrtnije v teh deželah, da bode vedel, česa je vse že treba storiti za pospeševanje mirnega razvoja Črnogore. „Glas Črnogorca“ poudarja, da je Črnogora dovolj oborožena, da ima dobre prijatelje, ter živi v miru in prijateljstvu s svojimi sosedi, tedaj more vse svoje sile posvečevati mirnemu delu. Vzlic temu utegne potovanje knezovo imeti še kak drug političen namen, katerega pa se ve da oficijozni list črnogorske vlade ne pove.

V Carigradu ne zaupajo, da bi se diplomaciji posrečilo mirno poravnati sedanje zmešnjave na Balkanu. **Turški** državnik se že bojé za obstanek države. Na velevlasti se Turki nič več ne zanašajo, ker vidijo, da se ne da mej njimi doseči nikako sporazumljenje. Zategadelj Turčija nadaljuje oboroževanja, da se bode sama branila. V Sirijo odposlala je mnogo orožja, da oboroži vse tamošnje mohamedovce. — Pri Kruppu je Turčija zopet naročila 500 poljskih in 14 trdnjavskih topov. Poslednji so namenjeni za varstvo Soluna.

Da sta Srbija in Grška tako odločno odklonili demobilizacijo, je jako razdražilo velevlastij, ki žele, da se **balkanske** zmešnjave mirno rešijo. Posebno Rusija je jako nevoljna, da se balkanske države take malo ozirajo na želje vlastij. Obrnila se je neki do velevlastij, da naj kolektivno izjavijo v Belemgradu, Sofiji in Atenah, da bode ono državo, ki bi najprej rušila mir, zadela evropska eksekucija. Po tem takem bi morala Avstrija zasesti Srbijo, Rusija Bolgarijo, Italija ali pa Francija pa Grško, ko bi začela vojno. Ali bodo pa velevlastij pritrdirle temu predlogu Rusije, se ne ve. Zlasti na Dunaji ne bodo marali pretiti z zasedenjem Srbije, ker bi potem Avstrija zgubila ves upliv v Srbiji. Drzavniki v Belemgradu bi potem uzrok za vse neuspehe zvrčali na Avstrijo, ki jim ni pustila nadaljevati vojne. Vsaj so srbski vladni listi trdili, da bi Srbi bili zmagali pri Pirotu in Vidinu, ko ne bi bil Khevenhüller ustavil vojevanja, če tudi je rešilo baš avstrijsko posredovanje tedaj srbsko vojsko, ki ni imela že skoro nič streljiva, popolnega uničenja.

Dopisi.

Iz Pulja 18. januarja. (Tržaške volitve.) Žalosten izid mestnih oziroma deželnozborskih volitev v Trstu zvedel je slovenski svet izvestno že telegrafnim potom. Ta žalostna vest je tem britkejša, ker je lojalno prebivalstvo Tržaško šlo z najboljšimi upi v volilni boj. Gojili smo upanje, da bodedo odvzeli besnemu lahonstvu vsaj nekoliko teréna, a mestu tega zgubili smo še 3. razred, ki je bil dosedaj domena patrijotične stranke. Srce se nam je krčilo, ko smo čitali o sramotnem porazu, kateri je doživelo ne toliko slovanstva, a v veliko večji meri avstrijsko mišljenje v prvem trgovinskem mestu države.

Jeli nam treba iskati uzrokov temu dogodjaju? Ne, ni treba iskati jih, saj jih imamo na dani, jasni so kot beli dan; znani so vsakemu pravemu domoljubu, naj si bode katere-koli narodnosti. Prišlo je tako, kakor smo vedno prorokovali, prišlo je, kakor je moralo priti. Zastonj so bile koprneče prošnje Tržaških Slovencev, da bi se jim pomaglo v težkem in nejednakem boji proti krutemu in lo-povskemu protivniku. Glas naš bil je glas vpijočega v puščavi, dasiravno v tem boji ne gre samo za našo slovensko narodnost, ampak tudi za avstrijsko zavest in avstrijsko mišljenje. Vlada naša ostala je gluha in slepa za obupne klice domovini in dinastiji verno udanih Slovencev.

Da na kratko povemo: vladni zistem, oziroma osebe, ki reprezentujejo ta zistem v Trstu, krive so vse nezgode. Nesrečna politika, katero je uganjala vlada z razpuščenjem okoličanskega batalijona lahonstvu na ljubo in se že danes pošteno nadaljuje, rodila nam je oni sad, ki nam je padal pri teh volitvah z dreves. Tisto nesrečno „šviga švaga čez dva praga“, ki je bilo od nekđaj običajno v vladnih krogih Tržaških, je omogočilo, da nosijo danes v Trstu izdajalci glave po konci; onemu polovičarstvu, ki se ni moglo nikdar vspeti do jednega samega odločnega čina proti razjedajočemu rovanju irredentizma, moramo zapisati na rovaš, da bode i nadalje neka brezvestna svojat

kri sesala Tržaškemu prebivalstvu in plenila mestne blagajne v svojo lastno osebno korist.

Tržaške oblasti pošiljale so na Dunaj razno-
bojna poročila, ki so pa vse imela jednako slabost,
da se neso strinjala s fiktivnimi razmerami. Iz
same mrznje do Slovencev črnilo se je te-le, in z
vso silo iskalo patrijotov tam, kjer jih nikdar
ni bilo, jih ni in jih tudi nikdar ne bo. Lahonom
pa je mej tem greben mogočno rastle in
zadovoljno so si menciali roke, videvši vladino krat-
kovidnost. Vladni gospodje so mislili, da si bodo
pridobili neodrešene italijanske glave z dobrikanjem
in sladkanjem, a redili so le gada na prsih Avstrije.
Sedaj pa sede mej dvema stoloma: Patrijotično ob-
činstvo jim ne zaupa, irredentarjev pa neso pridobi-
bili, ker ti-le se pridobiti ne dajo, kajti potem bi
prenehali biti to, ker so in kar hočejo biti — ne-
odrešenci. Tu ne pomaga nikako prikrivanje: lojal-
nost odločujočih italijanskih gospodov sloni brez iz-
jeme na šepavih nogah. To je faktum in ta faktum
izrečemo mi naravnost, če tudi dobro vemo, da
smo v nevarnosti, da se nas bode z mnogih strani
zmerjalo z denuncijanti. In ravno ti dvomljivi gos-
podje imajo na italijansko nižje ljudstvo velikansk
upliv. Kdor tega ni vedel, volitve so mu odprle
oči. Glejte s temi malimi besedami pojasnjeni so ne-
pričakovani uspehi protiaustrijskih sil v Trstu. Zad-
nji čas je torej, da vladni krogi nehajo slepiti sami
sebe in druge. S tem se nikdo ne izogne nevarnosti,
ako si zatisne oči, da bi je ne videl. Položaj treba
je premotriti mirnim, a bistrim očesom in potem
ukreniti, kar je potrebno.

Kaj je torej storiti? Tudi to je jasno kot beli
dan. Na nemštvo naj vlada nikar ne misli, to jej
ne bode dalo nikake zaslome. To bi bila huda
zmota poleg že tolikih. Mi poznamo nemške kolo-
nije v Gorici in Trstu, a zdržema živega nemštva,
na Primorskem ne poznamo, a le tako kompaktno
prebivalstvo more biti za vse slučaje zanesljiva za-
slomba. Vladi ne ostane družega, nego da se po-
stavi odločno in odkrito na slovensko
stran, le narod slovanski ob bregovih Adrije more
biti močan zid proti navalu požrešne in hinavske
politiko tirajoče Italije.

Vladni krogi naj ne slušajo deklamacij nem-
ško-zidovskih listov o „loyale und verfassungstreue
italienische Bevölkerung“, kajti gospodje v redak-
cijskih sobah na Dunaji, v Trstu in še kje drugej
preko črno-rumenih mej so jednega duha, jednih
mislij in jednacij namenov. Kakošni da so ti
namen, nam ni treba praviti.

Prvi korak pa, ki ga je treba storiti, je pre-
memba sistema v Trstu. **V Trst dajte nam
jednega Rodiča** in volitve, kakor sedanje bodo
za vedno nemogoče. Tu je treba skrajne enerzije
in složnega delovanja vseh poštemomislečih. (K tem
pa ne prištevamo „patrijotov“ a la Burgstaller, ki
ima žalosten pogum, da še sedaj ruje po Tržaškej
okolici in tako ledino orje, kjer naj bi potem irre-
dentarska pšenica rastle.) V Dalmaciji ste upotreb-
ljevali proti izdajalstvu recept, ki se je vrlo dobro
obnesel, izvlecite ga tudi v Trstu iz žepa
in pomagano bo. Vsakako pa je treba radikal-
nega lëka. Dixi! C—t—č.

Od Save 19. januarja. [Izv. dop.] Tam
nekje v prelepej Dolenjskej, blizu tam nekje, kjer
se v znožji mogočnih uskoških gorá, zelena Krka
v peneco „Savico hči kraljevo“ zajeda in tako svoje
ime, močnejšej svojej sestrici odstopa, tam nekje
pravim, je kraj, ah lep kraj! Lepa z belimi vasi-
cami obdana ravan, po kateri se razprostira rodno
polje in zeleni travniki, nad krasno to ravnino pa
se dvigujejo polagoma prelepe, z vinsko trto pre-
prežene gorice. Da krasen kraj je to. In ljudstvo,
to vam je dobrodušen narod; žalibože, da to ljud-
stvo že nekaj let zaporedoma razne nadloge tarejo,
razne elementarne nesreče uničujejo ga materijalno
čedalje bolj; suša, toča ali moča, nekaj mora priti
čeznj! Osobito pa je prebivalce tega kraja zadela
strašna šiba: trsna uš, katera je že lepo žrtev ter-
jala, uničila, opustošila je že lep del vinogradov.
Ah, srce se mora človeku topiti, idočemu poleten
čas, ko se to vidi, po vinogradih! Tam, kjer so
še pred malo časom krasni temno-zeleni, bujno ra-
stoči vinogradi se razprostirali, vidiš sedaj le
še nekaj, z bledorumenim, osehlím perjem žalostno
pojemačega trsja. In pogibelj ta napreduje tako
rapidno, da je več ko opravičena bojazen ubozega
kmeta vinorejca in vprašanje, katero se mu sili:
kaj da bo, ako Bog te šibe ne odvrne kmalu.

In da je menda kupa trpke pijače do vrha

napolnjena, zalegla se je tu poleg filoksere še druga,
dvoonožna uš, katera je ljudstvu ne malo pogibeljna.
Pravega zoologičnega imena te uši sicer ne vemo,
tudi nam ni znano, v kateri red ali razred Linné-
jeve ali Cuvier-ove sestave je uvrščena, po našem
mnenji, pristojalo bi jej najbolj mesto v razredu
„Acarina“ ali „Ixodea“. Različna sicer od Phylo-
xere, jej je vender zelo v tem podobna, da se zelo
naglo razširja, dasi to na drugačen način, kajti
filoksera razširja se z hitro ploditvijo, a naša ta
uš pa zna naglo in zelo umetno svoje „krepeljce“
razprostirati okrog.

Toda pustimo to, idimo za nekaj let nazaj;
recimo: Bilo je pred leti; ne daleč od kraja ravno
opisanega, prikazal se je necega dne „nekdo“ —
častiti čitatelji oprostili bodo to ime, pravo ime ima
lepo in pomenja vse kaj družega, nego dela svedoče
— naprej pa ni mogel zaradi široke, deroče reke.
To vidé brodar, ah ta brodar, odveslal je k njemu
in prepeljal ga čez! In vsi, ki smo „imeli čast“ to
videti, živo se še spominjamo onega osodnega dne
in onega „nekdo“. Govorilo se je, da je tam nekje
iz devete dežele; čez pleča viselo mu je nekaj pi-
halniku podobnega, pa rekli so, da je to puška; v
jednej roki pa je nosil svoj „punkel“, kakor se je
takrat reklo, no ta „punkel“ pa ni bil Bog vé kako
obširen, če dostavimo, da je bilo vse to le, nekaj
v navadno žepno ruto zavitega. Govorilo pa se je,
da je ono vse, celo njegovo premoženje in res je
tako bilo. Največo pozornost obračali pa smo na
njegove palce na nogah; tema v škornjih bila jim
je tako zoprna, da so si umetno luknje napravili,
da so zamogli ven, v božji ta svet gledati! In na
pol bojazljivo skoro stopal je počasi naprej, dopasti
pa mu je tu moralo, ker čez široko reko nazaj ni
šel več.

Tako „nei tempi passati;“ ali kolo časa, pra-
vijo, se vedno vrti in tú zasukalo se je tako ne-
srečno, da je „nekdo“ mogočen, tako mogočen po-
stal, da bi rad, da hoče gospodovati, strahovati, cel
kraj, celo okolico, kratko, hotel bi, da bi cel kraj
njemu podjarmljen bil, suženj njega. Žalibože, da
je pa že svojega namena lep del dosegel; čuditi se
pa temu ni, ako se le nekoliko razmere poznajo.
Ta „nekdo“ postal je bogat, najbogatejši v okolici,
pravijo, in denar, ah ta denar, pa kmetova sila,
često tudi lehkomišljenost njegova, to, potem pa
gorje onemu, kateri je v krepeljcih teh in ako v
zamero pride, pokora bo trda; in to upliva: hm
mi zname te fiči. Mislimo pa, da vse bogastvo nje-
govo, ako ga je še toliko, ne daje mu vender še
privilegija do vsemogočnosti, kakor si on misli; hva-
ležen biti narodu, mej katerim obogati, to bilo bi
lepo pošteno. Njegovo bogastvo nas ne briga nič, k
večjemu, da se nam uriva na misel o njem slavna
metoda še bolj slavnega (bolje bi bilo silovitega)
Bolškega Jonka; se vé praktična raba le ni na-
pačna: nu jóo mi zname te fiči. Marsikatera dru-
žina prišla je že ob svoj dom in marsikatero oko
se je solzilo že, da kaj ako tudi:

Ah jokajo se milijoni,
Da jeden se veseli,

to ljudi necega kova — in kovina je trda, mrzla,
brez srca — nič ne briga. Sicer od milijonov tu ni
govora, krepeljci ti ne segajo še tako daleč, da
bi pa: znali bi te fiči.

Predrznost njegova sega tako daleč, da bi rad
preobrnil ves red, upogniti bi hotel tako, da bi po
nazoru: „la justice humaine est une toile d'araignée;
les mouchérons s'y prennent, les frélons passent“,
vse jedino le njegovim sebičnim namenom ugajalo.
Ali taki nazori so šepavi; ravno tu se mu bode
kljun, s katerim povsod stika, razbil, krepeljci po-
trli. Svaka stvar do vremena; pod loncem zakurjeno
je že dovolj, uskipelo bo in pogasilo ogenj! Prvi
znak opazili smo z veseljem; uzdignili so se moške
in postavili so se mu po robu česar se v svojej pre-
drznej mogočnosti ni nadejal; pozno sicer ali: „me-
glio tardiche mai;“ hvala jim! Da bi jih i drugi v
tem podpirali, pripomogli, ter skupno se otresli te
môre. Do onega časa pa bodemo zato goreče Boga
prosili, k njemu molili ter z povzdignenim gla-
som molitvi dostavljali: Reši nas o gospod tega
slabo — dá!

Z Rakeka 20. januarja. [Izv. dop.] Kakor
je bilo že naznanjeno, napravili smo tukajšnji fantje
plesno veselico, katera je bila nepričakovano dobro
obiskana. Posebno mnogobrojno so se je udeležili
Cerkničanje in Postojničanje, veliko gostov je tudi
prišlo iz Logatca in Planine. Veseli nas, da se je
veselica zvršila v splošno pohvalo in zadovoljnost.

Le gospod Ž—é iz Planine si je upal javno razža-
liti vse odlične Rakovčane in posebno še veselčni
odbor, posebej pa še voditelja plesu s svojim bistro-
umnim „mnenjem“, češ, da naj bi se na Rakeku
čtvorka ne plesalo in potem, da je mora najprvo
voditelj plesu sam več biti.

Na prvo polovico njegovega „mnenja“ odgo-
varjamo, da nam je prav žal, da nismo napravili
kmetske veselice, kjer se se ve da čtvorka ne
pozna, temveč le divje vrtenje, znabiti bi s tako
veselico g. Ž—é ustregli?

Ker smo povabili le omikano in odlično ljud-
stvo, — želja naša je vsaj bila le tako povabiti —
smo tudi napravili odlično veselico!

Dalje je tudi omenjeni gospod s svojim kri-
vičnim in obrekovalnim napadom na voditelja plesu
pokazal, da mu je aranžiranje popolnem neznano,
kajti le malo razumen človek lahko izprevidi, da je
najbolj spretnemu voditelju jako težavna naloga,
čtvorko voditi, ako jo tako mnogo parov v mali in
prenapolnjeni dvorani pleše.

Temu gospodu bi se pač svetovalo vzdržati se
tako krivičnih, obrekovalnih in osebnih napadov,
ter svoje ime na kak drug način znano napraviti!

Konečno še na njegovo zadnje vprašanje: „Se
bomo li ta predpust še kedaj na Rakeku sukali?“
odgovarjamo: „Ako se tudi še bomo, se vi mej
nami gotovo ne boste!“ Rakovski fantje.

Domače stvari.

— (Generalna debata o Ljubljans-
kem mestnem statutu in volilnem redu)
vršila se je danes v deželnem zboru od 10. ure
dopoludne do 1/2. ure popoldne. Proti postavi
govorili so Dežman, baron Schwegel in Luck-
man. Reči se mora, da so Nemci, ali kakor so
se danes zopet imenovali, liberalci, neso še nikdar
s tako slabimi razlogi protivili kakemu predlogu
slovenske stranke. Dežman se je zelo postaral, vidi
se mu, da je došel že v 25. zborovanje deželnega
zboru. Trdil je v jedno mer, da bode mesto izgu-
bilo „das kostbarste Gut“ avtonomijo, in potegoval
se je za penzionirane častnike, da bi imeli volilno
pravico, akoravno v Ljubljani davka ne plačujejo.
Napadal je tudi deželnega predsednika, da je po-
stavljal načrt na korist narodni slovenski stranki iz-
delal. Tudi baron Schwegel je bil „weit unter
dem Niveau“ navadnih svojih govorov. Posegal je
v dve, že v včerajšnji seji odpravljeni stvari in
konečno hotel biti tragičen, ko je pričel govoriti o
tihoti pokopališča, ki bode vladala potem v Ljub-
ljanskem stolnem mestu, katero bode po vsprejemu
novega statuta jednako zadnji vasi na Kranjskem,
in kako bode genij svobode zakrival svoj obraz
zaradi zgubljene avtonomije mesta Ljubljanskega.
— Poslanec Luckman se je danes odločno
branil, da je on Nемеc, kajti njegova stranka
želi priznati Slovincem v narodnem zmislu naj-
večje koncesije, a želi, da bi se širje učenje nem-
škega jezika omogočilo v prvi vrsti v prid Avstriji,
pa tudi kranjski deželi. Sicer pa je pripoznal, da
je statut in volilni red za obe stranki jednak. De-
želni predsednik baron Winkler zavračal je v dalj-
šem govoru napade Dežmana in rekel, da ko neha
narodni prepir, se ne bode več vprašalo, se li voli
Slovenec ali Nемеc v mestni zastop, ampak le tisti,
ki je sposoben. Deželni predsednik misli, da se bode
narodni prepir kmalu poravnal in upa, da si je pre-
cej v letih, da še prej, predno on svoje oči zatisne.
Seveda mu je poslanec Luckmann na to odgo-
voril, da kakor bi i on to gorko želel, deželni pred-
sednik tega ne bode doživel, ko bi tudi živel še
sto let. Od narodnih poslancev so jako izvrstno
pobjajali agovore protivnikov dr. Vošnjak, župan
Grasselli, Murnik in slednjič poročevalec dr.
Papež, kateri je stvarno z zakonitimi določbami
dokazoval pravilnost postavnega načrta. Predlog po-
slanca Dežmana, da se predlog vrne upravnemu od-
seku, se zavrže z vsemi glasovi narodnih poslancev
proti glasovom manjšine in sklene se preiti v spe-
cijalno debato. Potem se seja ob 1/2. uri pretrga
in se bode nadaljevala ob 4. uri popoldne.

— (Prizor iz finančnega odseka.)
Poročevalec: „Gospodje, omeniti je treba, da je
poslanec F. predlagal upeljati talije za pobijanje
gadov. Jaz mislim, da bi bil tu znesek 30 kr. za
jednega gada popolnem primeren.“ Navzlic pozni
uri prične se silna debata, ali je 30 kr. preveč ali
premalo in se li ne bo preveč obtežil deželni zaklad.
Konečno se oglasi poslanec N. ter deje: „Gospodje,
ne trudite se, saj ne bo nihče gada prinesel, —

